

DERK SIBOLT HOVINGA 1909 – 1990

t Is al weer dik n jaar leden, dat Derk Sibolt Hovinga uut tied kwam. In Toal en Taiken van jannewoarie 1991 het Jan Brouwer al even stilstoan bie t hingoan van De Nestor. In tussentied heb ik n stuk of 10 puten vol bouken, schriften, braiven, kranten en wait ik aal wat onder ogen had. Want Derk Sibolt schreeft overal op.

De papiertjes doar hai op schreef stopte hai overal tussen, in bouken, in enveloppen, in tiedschriften. k Heb t aal bekeken, mor t veule nijs doar k op reken har bleef uut. Aal zien schriefwaark kwam k wel vief keer of voaker tegen. Voak wat woordje veranderd mor ook voak net as t aander. Veur 99 % is t in zien bouken en bundels weerom te vinden.

Woar k wel achter kwam was dat hai veur d Winschoter n serie artikelen schreef met de titel "Oldambtster raketten" ook kwam ik n körde levensbeschrieven van hom tegen, dij hai in 1952 op t papier zet het. Over zien schriefwaark staait genog te lezen in les 10 van de cursus Gronings. (in elke openboare bibliotheek wel te vinden) Doarom wil ik joe geern wat vertellen over de persoon Hovinga, dij biezondere boerendichter uut Oostwold.

Habbo Derk Hovinga en Anna Frouwina Ebbens uut t Oldambtster Oostwold werden op 22 oktober 1909 verblid mit de geboorte van n zeun. Hai kreeg de naam Derk Sibolt. n Joar loater kreeg n zuske, Anna Elisabeth. Dou Derk Sibolt 4 jaar was kwam d eerste knecht op boerderij te wonen en ging Derk Sibolt mit zien ollu noar t nije herenhoes, aan de Hunengoa weg, doar de dichter de rest van zien leven, veur n groot dail mit zien huusholdster Engeltje Boven, woond het. Op 19 maart 1915 kwam der n bruiertje, Onno Sebes. Kört doarnoa overleed Anna Elisabeth op vief-joarege leeftied. Dit overliden het nooit vot west uut Derk Sibolt zien gedachten. t Woarom huil hom bezig. In 1918 werd der bie de Hovinga's weer n wichie geboren. Zo as dat ging in dij tied kreeg zai de naam van t overleden kind Anna Elisabeth.

As boerenzeun gruide Derk Sibolt op in de netuur; en op boerderij wuir hom de laifde biebrocht veur daaier. As buurwichter vrouger op hom pazen mozzen, vertelden zai voak over de Roggemouer. Dat was n korengaast, dij joe mit nam, as ie stiekum in t koren kwammen. Veul kinder wazzen baange veur de Roggemouer, mor Derk Sibolt vond t nogal spannend. Ook zien moe was n spannende sprookjesvertelster. Pa ging voak mit hom vissen en schreef in dij tied stukjes veur de Winschoter Courant over landbouw, politiek en economie.

Noa de loagere school, doar hai as verlegen jonkje voak aan kaande stond en gain aansluten har mit de andere jonkies, ging hai noar t Winschoter gymnoasium. Ook doar kon hai zuk mor stoer aanpazen. Over school het hai thoes nooit verteld. Hai was aaltied aan t lezen, verzoamelde postzegels, mog geern zwemmen en fietsen en as t heu noar binnen mos, had hai de dag van zien leven. Verlaifd was e ook wel op zien tied, mor hai was te schöchtern om dat blieken te loaten. Op t gymnoasium koos e veur de toalenkaande. De olle toalen werden geven deur de rector van de school Dr. J.Æ. Wartena, n frais van geboorte. Zien naam kommen je in historisch waark ook tegen as predikant van de deupsgezinde gemainte en as arrondissementsschool-opzichter. t Mooiste vak op school vond Derk Sibolt geschiedenis.

Op school leerde hai Trees Phaff kennen. Trees trouwde mit n Oostenrieker en ging wonen in Wenen. Op zien olle dag het Derk Sibolt nog veul mit heur schreven. Veur al over geleuf en literatuur.

Begun 1926 verscheen in Oostwold t blad "Witolipocoa". t Was mit haand schreven en t wuir uitgeven deur de club mit de zulfde naam as t blad. t Was schreven in t Nederlands en der stond boven: "Blad gewijd aan politiek, pluimveekunde en litteratuur. Verschijnt 3 à 4 maal per maand. Abonnementsprijs f 1,25 per maand." Ik wait nait hou groot de o ploage was en ook nait hai groot dij club was. Mor ik heb t gevuil dat Derk Sibolt hier allineg mit aan loop west het, mit pa as t grote veurbeeld.

In zien gymnoasiumtied verschenen de volksverhoalen van K. ter Laan en Nunerkes van Jan Boer. Dit trok de aandacht van de jonge Derk Sibolt. Hai kon t Grunnegs en t Nederlands meschien nog nait zou goud uutnkander, toch zol en mos hai t Grunnegs perbaairn. Vlak veur dat hai, in 1929, zien gymnoasiumdiploma kreeg, muik hai zien eerste gedicht. t Kreeg de titel " Roggemouer ".

ROGGEMOUER

Doar deur het hooge koren
Dat bogt in d' oav'ndwind
Lopt langs 'n laange loane
Allain, 'n lutje kind.
De zun zinkt deel in 't Westen
En vaarft de wolken rood.
't Wordt stiller bie de loane
Woar net nog 'n raaitvink float.
De wind soest deur de rogge
Dat golft no as 'n zee.
'n Blaauwe korenbloume
Zoit mit van joa en nee.

Dei mooie blaauwe bloume
Zag 't lutje kind doar staan.
Ze stapte dou in 't koren,
Och haar ze 't moar nait doan.

En 'n èndje wieder zag ze
Nog net zo'n bloume staan;
En aal moar wieder, wieder
Lopt z' oaf van laange loan.

De hooge smuie oaren
Boegen veur het kind oet zied;
De roggeboaren zingen
Van nacht en vrouger tied.
Doar vlogt wat over 't koren,
Oet d' oaren dook het op:
'n Swaarte groote spoukwief
Mit hoareg roege kop.
't Kind vuilt 't onhaail komen,
Bloumen valen heur oet haand
Het koorn begunt te swaaien,
't Is duuster op het laand.

Om 't kind slagt 't wief heur handen
En rit 't deur 't koren mit.
" De rogg'mouer, " broest het koren,
" Dei onder d' oaren zit. "

De wind soest deur de rogge,
Dat golft nog as 'n zee.
Doarboven aan hooge lochtdak
Schoot 'n steern van zien stee.

Dit gedicht is loater opnomen in zien bundel Störm en Stilte.

Noa t gymnoasium ging hai noar d universiteit in t Stad. Hai ston doar inschreven onder nummer 1326. Aan de faculteit der letteren stedaaierte hai olle taal, olle geschiedenis en Germoanse filologie. (t bekieken van olle geschriften) t Leste vak, dat hai kreeg van Dr. J.M.N. Kapteijn, het veul invlound op zien leven had. Zien studiepakket is in aal zien schrieverij en in aal zien andere bezigheden weerom te vinden. Derk Sibolt was lid van t Grunneger Studenten Corps en woonde in perceel Stouldraaierstroade 17a in t Stad op koamers mit medicien-stedenten J.J. Kootstroa en K.A. Lijfering.

Dou Derk Sibolt n haalf joar stedaaiert had, wuir zien moeke aarg zaik en kwam uut tied. Hierdeur ging de lol van stedentenleven of. Noa twij joar stopte Derk Sibolt, tegen de wens van zien pa, mit t leren. Het stadsleven lag hom nait en in t ambt van leroar kreeg e aal minder zin. Hai kwam op t bedrief van zien pa om te boerenwaark te leren. Bie de rederiekerskoamer vond e gelegenhaid om zuk wieder te ontwikkelen. n Poar joar loater, kört veur de 2e wereldoorlog, het e mit n poar vrunden uut de omgeven nog n semester stedaaiert aan de Landwirtschaft Hochschule in Bonn-Poppelsdorf. Dit was de eerste studie-tied doar hai plezaaier aan had. Of zult kommen wezen, dat hai doar n wichie tegen kwam. In zien gedicht " Over de Rien " nuimt hai heur Grethe. En ik betwiefel of dat n wichie was " Woar je zo 'n maal tegen aan luipen ", zo als Derk Sibolt mie ais touvertrouwde.

Over wat der in dijtied ook gebeurde schreef Derk Sibolt in 1952: " Hier werd ik ook lid van de NSB. Een onzalige nagedachtenis. We zouden de zaken straks in Nederland wel eens even mee op pooten helpen zetten. De achtergronden en de met het nationaal socialisme begeleidende ellende drong niet tot mij door. We hadden weinig contact met de Duitsers, waren meest onder elkaar en meenden dat allen het met de leiding eens waren. In Nederland terug deed ik, aan deze beweging mee. Moeilijk viel het me, me aan de gewijzigde verhoudingen thuis aan te passen. Door het tweede huwelijk van mijn vader kreeg ik een stiefmoeder en een stiefbroer. Een zware slag was voor ons ook toen m'n zuster in een gesticht moest worden opgenomen. Ik twijfelde aan het leven en aan mezelf. In de vage idealen van de politiek, een soort vlucht, vond ik ook geen blijvend houvast. Langzamerhand ontdekte ik de holheid van haar leuzen en van veel van de aanhangers en trok me hiervan terug. Hiermede groeide m'n kijk op 't leven en de mens, de wereld en mezelf en de werkelijke hoge waarden van het leven. Dit ging Langzamerhand. " In n gesprek dijt ik mit Derk Sibolt had, veur t radio noord programma Sloaperstil, nuimde hai bovenstaande periode n swaarde bladziede.

In oorlogstied leerde Derk Sibolt de schriever Jan Boer kennen en legde hai zuk tou op t schrieven in t grunneger dialect. In 1944 huurde hai d boerderij van zien voader en kreeg doardeer n vaste toak in zien leven. Zien Pa en stiefmoeke ging in Winschoten wonen. Hierdeur wuir de ofstand wat groter en de verhoudingen beter. Over zukzölf schreef hai: " Van nature ben ik wat teruggetrokken, geen Draufgänger, meer een zoeker en denker. Veel gekoesterde idealen bleken ijdele luchtkastelen en het leven geen genoegelijk sprookje dat zich naar eigen opvattingen ontwikkelde. Veel teleurstellingen heb ik moeten meemaken en ben vaak bedrogen uitgekomen, daardoor wat wantrouwend soms, doch daarnaast mag ik van veel mensen ook goeds ondervinden. Ik geloof in een ordenende macht in de wereld, niet in een dogma. Ik geloof dat de waarheid veelzijdig is. De mensen zijn onvolmaakt zoals ikzelf en zoeken naar het geluk, doch vaak langs de verkeerde weg. Zoo heb ik nu 43 levensjaren bereikt en woon als vrijgezel alleen en ofschoon de vrijheid een begerenswaardig goed is zoo is de eenzaamheid aan de andere kan niet altijd prettig."

Hovinga bleef boer tot 1966, t joar waarin hai zien boer—wezen verruilde veur t dichterschap. Hai was gek op bouken van Oadrioan Roland Holst, verdaipde zuk in de mythologie, lusterde geern noar Beethoven en was aarg sportief. Zien sport bedreef hai nait allinneg op fietse of scheuvels. Hai luip zulfs as ain van d eersten over t Wad noar Röttumeroog. Ook t raizen was zien lust en zien leven. De lezer van zien waark komt aal dizze zoaken dan ook voak tegen.

Derk Sibolt Hovinga was biezunder aktief in de Grunneger bewegen. 19 Joar het hai mitwaark aan t Cultureel Moandblad Grunnen. In t moandblad Dörp en Stad verschenen veul van zien gedichten, mor ook redactionele stukken. " Mien biegedachte is dat ie as taalbewuste Grunnegers ook best es braiven in 't plat noar joen femilie en bekenden in 't olle gewest sturen konnen. Wie kriegen den n onwillekeureg bevördern van 't schrieven en ontwikkelen van ons moudertoal " Hai kon ook hail kritische wezen, mor bleef toch netjes. Over schrievers zegt hai in t zulfde moandblad: " Grunneger schrievers hebben altied aal n bult hikhakerij onner 'n kander had. Oafgunst speult doar ook 'n rol bie, wordt ter tels beweerd, moar k heb doar zo gain wait van en as 'k dat wel haar, zok 't hier nog nait deelschrieven. "

In 1954 wuir t Swieniegeltje opricht. Hovinga, aktief as hai dou was, kreeg ook doar weer n boantje. Eerst was hai lid van de " verlopege road van biestand " en loater is hai nog n poar joar redaktielid west. Noast redactionele stukken en boukbespekens, stond der vanzulf ook dichtwaark van Hovinga in. t Waren der mor laifst 48, waaronder verschaaiende in de Vosbaargenspellen. n Spellen bedould veur t haile nedersaksische taalgebied, dijt deur dat de mainste lu t nait serieus nammen, gouw verleden tied was. Ain van Hovinga's gedichten in dijt spellen is t volgende:

Van de linden
Flüstern stemmen
Van stil gelük

En ik, vöör mie ?
Is dat den nait
Al laank vebie ?

De blåren rüsseln
't In saagte vrüsseln
n Merel flaaait
Het is sien laid:
Wel wait !
wel wait !

Tränen wellen
In mien ogen
Om old vedrait
Dat no vergaait
En jong gelük
Dat open staat ?
Ik denk haaltied
Aan die, aan die
Is den 't geluk
nog nait
Vöör mie
Vebie ?

Veur zowied wie waiten is dit t ainege gedicht dat Hovinga, onder n schoelnoam schreven het. Hai bruukte hierveur de noam A.G. Vos. Mor dou Jant. Nainhoes, n bekend Grunneger schriefster, Vos van plagioat beschuldigd had, omdat zai wos dat dit n gedicht van Derk Sibolt Hovinga was, het hai mor nooit weer doan. Wel kwam in t volgende nummer van t Swieniegeltje n retificoatie. Doarin hai aangaf, dat je mit de speurzín van n Vos, bie t van achteren noar veuren lezen van de noam, ie zien noam aantreffen, op de menaier, zoas veul Grunnegers t uutsproken. S. Ovga.

Dou Derk Sibolt 50 joar wuir, hebben zien kammeroaden Jan Boer van Röttem en Simon van Wattum, zörgt dat de bundel Miemern in twijdustern utkwam.

Dat Hovinga zien waark nait t minste was, bleek in 1983 op Dag van Grunnerger Bouk. De stichten t Grunneger Bouk gaf om dou de literaire pries 1982. En op zien tachtigste verjoardag wuir Derk Sibolt ridderd deur börgmeester Kloassen van Midwolle. De Orde van Oranje-Nassau in t gold.

Noa t schrieven van 10 bouken en bundels en honderden andere publicoatie in tiedschriften, kranten, bedrieffsbloodjes, schoolkranten en verzoamelbundels mit aander lu, was zien tied kommen. Op oljoarsdag 1990 kwam Derk Sibolt Hovinga uut tied.

Tekst veur Toal & Taiken

© Meijco van Velzen